

LO GERONÉS

SETMANARI DE AVISOS Y NOTICIES

PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona 1 pesseta trimestre
Fora 1'25 id. id.
Estranger 1'50 id. id.
Un número 10 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

CORT-REAL 7-1.º

ANUNCIOS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s' remetin a la Redacció, se'n donarà compte en lo Setmanar

Any 5.º

Dissapte 1 de Janer de 1898

Núm. 194

SECCIÓ GENERAL

Lo regionalisme á Asturias

Ja no som sols los catalans en trevallar pera la implantació del regionalisme á Espanya. A més dels bascongats y navarros que no han decandit jamay en sa campanya de reivindicació dels furs que 'ls hi foren inicüament arrepassats, s' ha despertat Galicia del endormiment en que jeya y Aragó ha fet sentir sa veu en lo concert dels pobles oprimits pregonant en la memorable Assamblea d' Alcañiz sos drets jamay prescrits á la vida lliure y autónoma de las nacionalitats que tenen fesomia propia. Faltava no més pera estendrer per tot lo Nort la llebor benedida del regionalisme que ha de regenerar l' Estat espanyol de son present de miserias, que s' aixequés Asturias de sa actual postroció y s' preparés á la defensa de aquella terra ahont lo fastigós caciquisme imperant hi ha sentat ab més desvergonyiment sas miserables petjadas. Y avuy, gracias á Deu, respón Asturias á la campanya empresa per los bons fills de las regions espanyolas que tenen fam y set de justicia y llibertat per sas Patrias naturals y als fer sentir sa veu ab valentia, uneix la amorosa cadena de germanor que ha d' extendres desde 'l Cap de Creus á la punta de Finisterre pera que units tots los pobles del Nort d' Espanya emprenguin campanya activa en pro de sos ideals autonómichs y donguin la decisiva empenta al malehit uniformisme, causa generadora de tots los mals que avuy nos amassan.

A la vista tenim lo manifest que dirigit als fills tots de la vella Asturias, firma una respectable munió de asturians excitant los sentiments de patria y llibertat dels naturals d' aquella terra. Comensa aixís l' esmentat Manifest:

«Asturians: La autonomía, concedida á Cuba y Puerto Rico per lo partit lliberal, obra un nou camp á la vida interior y de relació de todas las regions espanyolas. Los pobles quan han arribat á la edad viril deu considerársels aptes pera la direcció de sos negocis. Aixó diu y certifica 'l govern actual declarant majors d' edat á Cuba y Puerto Rico. ¿No está Asturias per lo menos en condicions iguals de cultura y desenrotlló que nostras Antillas? ¿Es que tal vegada se considera á Asturias com á un poble en formació? La historia de nostra terra confirma las justas pretensions que formulém en aquest Manifest Programa.»

A continuació fa historia dels fets més notables de la vella terra asturiana y afegeix: «Es á nostre modo d' entendre una aspiració natural, un dret imprescriptible 'l que tot poble aspiro y lluyti per la consolidació de sas llibertats. A Villalar s' enfonzaren las de Castilla; d' un cop, ab la testa de Lanuza, rodolaren las d' Aragó, y en sanch s' ofegaren todas las de las regions espanyolas pera caurer en l' unitarisme y per consequencia en una centralisació absorbent y corruptora. Producte d' aquesta centralisació y d' aquest règimen unitari es lo caciquisme; epidemia dominant avuy en tots los pobles d' Espanya que agonitzan en lo més repugnant y vergonyós servilisme...»

«Vergonyós es arribar á tan trista situació en que als pobles se presentin los pillets de la politica oferint per la acta de diputat la concessió d' una carretera, d' un port, d' un ferrocarril ó la creació d' una escola. Es la regió asturiana de las provincias de més perveñir é importancia de la Península per la riquesa del subsol, per la varietat de la seva industria, per la fertilitat de sos camps y per lo nombre de ports que facilitan la exportació de sos productes. Autónoma, administrará sos interessos, atendrá á sas necessitats, fomentará sa riquesa, y próspera, evitará que sos fills, fantantoshi 'l pa en terra propia, vagin á buscarlo en extrangera terra.»

A continuació exposan breument los principis fonamentals de son programa autonómich molt semblants á las bases aprobadas en la Assamblea catalanista de Manresa á excepció de petits detalls en que, com es natural, cada regió té son peculiar criteri y especials necessitats que satisfacer.

Acaba 'l manifest ab las següents paraulas: «Finalment, nos toca fer una crida general y excitar á tots los individus, pobles, vilas y llogarets pera que si estan conformes ab nostre pensament s' hi adhereixin totseguit y s' reuneixin y nombrin representants per la celebració d' una Assamblea magna asturiana, que discuteixi y formuli un projecte de Constitució regional, lo presenti al Govern pera la seva aprobació y sápigam conduhirse ab la virilitat propia dels representants d' un poble que está decidit á la lluyta per sa llibertat.»

Be, molt be, valents companys d' Asturias. La tasca que empenéu es d' honor per la vostra rassa y pot esser de gran profit pera 'l pobre Estat espanyol á qui gent sense conciencia l' ha empeneygut fins á la ruina.

Ja no som tant sols los *egoistas catalanes*, ja pensan com nosaltres y senten com nosaltres y volen lo que nosaltres, bascongats, navarros, aragonesos, gallegos y asturians. Sortosament aixequéu al vent vostre penó de lluyta, quan han passat la tongada d' insults y paraulotas contra 'ls defensors de las autonomias Patrias. Vosaltres ja no vos veuréu calificados de *locos ó insensatos, filibusteros, tagalos*, etc., per sostenir honradament los més honrats principis; que 'l vent ha girat y ab ell han girat també com panells de campanar los vanitosos é ignorants directors de la cosa pública.

Avant y fora, regionalistas asturians, que la causa es justa y Deu no ha d' abandonarnos en la empresa de regeneració que havem comensat. *Lo Catalanista*, al felicitarvos per vostre comens de lluyta, s' ofereix de tot cor als germans de ideas pera la defensa de las mateixas aspiracions, fent vots pera que prompte veyéu autónoma la vostra estimada Patria al igual que la nostra benvolguda Catalunya.

S. F.

(De *Lo Catalanista*)

DISCURS

llegit per D. Joan Permanyer Ayats, president del Ateneu Barcelonés, en la sessió inaugural dels travalls d' aquest any.

(Continuació)

H' d' haverhi un poder legislatiu. Jo no se quina organizació ha de donárseli: encara diré més, estich persuadit de que cualsevol que sia, la primera que rebi ha d' esser defectuosa. Per més que 'ls temps á que no ha molt me referia, ab l' exemple de las Corts nos presentan la solera sobre la que l' edifici podria alsarse, faltan los antichs organismes; las classes sociales ab la destrucció de la vida corporativa se presentan confosas y barrejadas, y no s' pot per de prompte edificar sobre bona basa. Pero, com altrás vegades he tingut ocasió de dirho, es complerta la meva fé en lo sentit práctic de nostra rassa, y no dubto de que en lo mateix mal trobará 'l remey com l' ha trobat sempre en moments d' apuro en épocas passadas.

Organísense las Corts del modo que s' vulgui, ab la major simplicitat possible y sobretot ab las menys reglas escritas qu' s' pugui, y es pera mí indubtable que quan menys aquellas legislin y més expansió s' dongui al poble, y més se respecti sa iniciativa, ell mateix sobre 'ls elements socials existents creará prácticas que determinarán perfectament los fonaments en que definitivament las Corts han de sentarse.

Tant utópic es crear elements nous, sense més

objecte que 'l de que serveixin de basa á las institucions necessarias pera 'l govern dels pobles, com sentar aquestas sobre elements que, havent existit han deixat d' existir, sia per mort natural, sia per mol' ayrada.

Es temptador, es veritat, lo recort dels antichs gremis, y no seduheix menos l' espectacle que ofereixen las antigas gremis classes; pero 'ls antichs han desaparecut y las antiga sclasses sociales las ha arrasadas lo nivell igualitari de la Revolució Francesa. Aquestas difícilment tornarán á reconstituhirse, ó quan menos ni tantsols s' oviran los distintius ab que novament poden presentarse; y si 'ls gremis han de tornar, té d' esser prenent novas formas, y atemperantse á las necessitats dels oficis del dia y de las arts y de la industria modernas. Y com tot aixó no s' improvisa, ni artificialment se crea, sino que s' hi ha de pujar de grahó en grahó, dintre del mateix régimen autonómich, seria tancar lo problema en un círculo viciós si, pera restablir lo poder legislatiu regional, devíam esperar la reconstitució de semblants organismes.

Per aixó dich que el poder legislatiu ha de constituhirse de moment com se pugui y las circunstancias presents ho permetin.

Lo cas es que aquest poder á las regions los hi es indispensable, perque en tots los ordres las lleys han de esser dadas allí ahont se necessitan, y per los mateixos que las necessitan, sense ingerencia d' aquells que per no sentir las necessitats que las reclaman, al estatuhirlas han d' obrar sense l' estímulo poderós de la causa, y sense que 'l efecte arribi á preocuparlos.

Pero hi ha més; aquest Poder no ha de quedar circumscribit á las Corts y Cap del Estat, sino que han de participarne, si be que per fins molt més reduhits, molts altres organismes.

La autonomía vol dir expansió, vol dir exhuberancia de vida, y tant los que, generalisant sas teorías, preconisan aquest régimen baix lo nom de regionalisme, com los que 'l reclaman baix lo nom del catalanisme, no pretenen fer de las regions petits Estats, ab tots sos defectes y vicis; sino que entenen que la autonomía ha d' esténdres á todas las agrupacions naturals ó históricas, que, unidas per vinculs restrets, tinguin interessos comuns ben determinats y característichs, y que, ellas d' una manera més ó menos limitada, y encara que no sia més que pera constituhirse, han de tenir atribucions legislativas.

La partió dels poders legislatius, judicial y executiu, está encara pera ferse. Las fitas ab que s' terminan son respectius camps en las aulas de Dret Polítich, bonas son mentres no surten de las esferas especulativas: todas cauhen y s' esborran al devallar al terreno de las aplicaciones, ahont las teorías s' aquilatan. Aixís es que vulnerant la ley, pero sens faltar als principis jurídichs, perque per sobre de las lleys promulgadas hi ha un Dret que s' imposa, los governs, molts vegadas, han de prescindir dels límits de las funcions de cada uns dels poders y del modo com la Constitució las ha destriadas.

Las impuresas de la realitat, com á semblants transgressions de la ley s' anomena, si be s' examina, molt sovint no son més que imposicions fatals de la vida práctica; y en aquest punt la que es impura no es lo realitat; la impura es la legalitat, que, separantse de la realitat, s' ha fet impracticable.

Per aixó, lo que avuy se consideran organismes merament administratius, necessitan facultats més intensas; per aixó las comarcas han de tenir també certa independència; per aixó la autonomía ha de exténdres, més especialment encara, fins als al Municipis; y per aixó no han d' esser aquestos simples corporacions administrativas ni molt menys ha d' estar inclosos dintre d' una ley general y d' unas mateixas reglas.

Jo no entench que 'ls Ajuntaments hagin d' esser planter de legisladors, com deya en la exposició de motius d' una Lley Municipal, *non nata*, feta al ves-

llum dels principis autonomistes, cert home públic avuy més que may cridat á exercir poderosa influencia en la futura sort d' Espanya, que 'ls interessos comuns no han d' esser *anima vili* d' ensaigs y aprenentatges, y avaus be han de encomanarse á aquells ciutadans y prohoms que per sa moralitat y experiencia son més respectables; pero si no crech que 'ls Ajuntaments hagin d' esser planter de legisladors, entench que han de móures ab gran llibertat d' acció, no tantsols dintre dels confins de la administració, sino ab atribucions d' ordre legislatiu, en diferent grau, segons se respectiva importancia, quan menos pera constituhirse y organisarse.

Exemple pel cas pot serne Barcelona. Cumplint lleys de concentració humana, que jo deploro, pero que las facilitats de comunicació y de locomoció y 'l moviment industrial y mercantil de nostra época ab sos avensos imposan, gracias á la activitat individual y malgrat los entrebanchs y obstacles que la administració nacional s' ha complascut en oposarhi, la ciutat ha anat creixent y extenentse y aixamplantse, fins que, arreballant son terme é invadint lo dels altres, ha dat lloch á una fússió de fet, que ha degut ser legítimada; y avuy Barcelona, alsantse sobre la lley Municipal que estableix en sos preceptes que tots los Municipis son iguals, proclama ab los fets que es un municipi diferent de tots los altres d' Espanya; porque á més de l' antiga *urbs*, de condicions ja extraordinarias, enclou interessos divergents, industrials los uns, agrícolas los altres, altres que bé podríam calificar de suntuaris y altres de caràcters indeterminats, qu' es menester conciliar, deixant ab justa y equitativa ponderació 'ls drets de tots á salvo.

Y aquest treball no es per ferse de moment, y aquest treball no 's pot confiar als altres, sino que ha de venir fentse pausadament y ab llibertat d' acció y en exercici d' un poder constituent que sols un régimen autonómich pot donarnos.

Si aquestas facultats legislativas las hagués tingudas Barcelona qui dubta de que en la actualitat sa constitució municipal seria un' altra? Díguinho sino las lleys de caràcter excepcional que han degut més d' una vegada recabarse, díguinho aquest continuuar y venir de comissions á la Cort, díguinho, sobretot, los dificultats y apuros ab que nostra gestió comunal seguidament topa, y las súbtiles combinacions á que s' ha de recorre pera sortejarlos y, en fi, díguinho aquellas impuresas de la realitat, tant semblants á las que no hi ha gayre 'm referia, que sens dany de la conciencia, pero ab perill del bon nom, han d' afrontarse. De las altres no 'n parlo.

Si, la gestió municipal, sobretot la d' una ciutat com Barcelona, es més que una funció administrativa, y no sols deu tenir participació en lo poder constituent pera organisarse, sino que deu tenirlo ademés pera regular relacions jurídicas d' otras clases. La propietat, lo sagrat dret de propietat, com molts lo califican, no sols ha de modificarse molts vegadas per las condicions especials de la urbanisació d' un poble, ja per lo que respecta á las servituts, ja per lo que mira á las expropiacions forsosas, sino que ha de modificarse en las relacions merament privadas. Per las necessitats de la edificació, quan Barcelona estava closa per las murallas, la enfiteusis ab sos establiments y sub-establiments prengué especial caràcter, y per rahó de la edificació, las senyorias directas y las senyorias mitjanas que d' aquell temps datan, son causa avuy de conflictes diaris. Si d' una manera apremiant no s' ha demanat may al poder legislatiu remey al mal, es per por de la desatentada resolució que hi pot recaure. Si la resolució hagués estat privativa del poder municipal, es de creure que, sense sacrificar l' interés de ningú, y qui sab si per los medis arbitrals, als que, en la mateixa institució per cert, per altres conflictes s' hacudit otras vegadas, la resolució s' hauria ja donat y de tots hauria sigut acatada.

(Seguirá)

Noticies Oficials

AJUNTAMENT.—Sessió del dia 27 de Desembre.—(1.ª convocatoria).—Baix la presidencia del Alcalde don Anton Boxa se reunieren 14 concejals que prengueren los següents acorts després d' aprobada la acta de la anterior:

Aprobar comptes que ascendian á 1.913'99 pessetas y aprobar la distribució de fondos pel mes de Janer vinent que sacendeix á 45.403'41 pessetas.

Passar á la Comissió una instancia de la música del Teatre demanant la intervenció del Ajuntament per no haver cobrat de la Empresa.

Nombrar tres escribes temporers pel treball que ocasiona la formació del cens.

Adjudicar per 600 pessetas los Teatre á don Baldomero Algans pera donar los balls de Carnaval.

Adquirir obras pera la escola de Bellas Arts, quin importes de 80 pessetas.

Nos ha cridat molt la atenció la circular publicada en lo número 155 del *Boletín Oficial de la Provincia de Gerona* corresponent al dilluns passat, suscrita pel Governador Civil de la Provincia Sr. F. de Soldevilla. En ella després de respallar á la premsa, de donarli bons consells y de dir que l' estima molt, acaba amenassantla ab lo pretext de que propaga noticies falses y y fa acusacions infundades que promouhen la alarma y causan perturbació en los pobles. No negarem que la passió politica y altres móvils menos enlayrats traspuhin en alguns dels escrits que 's llegexen en los periódichs tant de la ciutat com de fora de ella, y axó lo mateix en los qu' apoyan al Governador que en los que li fan la contra; pero lo que encara no hem sabut veure es que hagin donat noticies falses, ni hagin inventat res que pugui produhir al públich malestar ó perturbació. Los fets que han censurat ab més ó menys acritut, fets son y fets públics, com los cambis forsosos de Alcaldes ab mires polítiques evidents, y, en altres materies, si s' han contentat ab meres insinuacions, no ha sigut porque inventessin, sino porque no 's pot dir en un diari tot lo que se sab y tot lo que 's conta verbalment per cert que 's crega y per cert que sia; y no 's pot dir... porque hi ha qui té la paella pel manech y per alló de ab ton senyor no hi vulguis partir peres. Si axís no fos creu lo Sr. Governador que nosaltres, que en materia política tant se'ns ne dona que goverai En Roure com un altre, no hauriam dit alguna cosa més de lo qu' hem dit? Creu per ventura que no 'ns hauriam ocupat, no ja d' assumptos exclusivament polítichs, sino d' altres que pertorban encara més als pobles y que produhexen en ells major malestar? Pero, *al buen callar llaman Sancho*. Vagi rodant la bola, y contentemnos en deplorar que s' hagin de dictar circulars tant tristes com la que 'ns ha ocupat y en desitjar que 'l Governador de la provincia, que tant estima á la premsa, no hagi de fer us de les facultats que la lley li dona *para reprimir abusos*, precisament contra 'ls que la premsa cometi.

—Quan ja teniem escrites les anteriors ratlles, llegim en el *Diario de Gerona* una comunicació del Governador Civil multatnto ab la quantitat de 250 pessetes, per no haver volgut insertar una rectificació d' un suelto que va copiar de *La Opinion* de Barcelona.

Sentim moltíssim que la primera victima de la circular governativa hagi sigut lo *Diario*, y dihem la primera porque per lo vist la circular porta cua y ha sigut dictada ab les més inofensives y benévoles intencions, y per la nostra part creyem que *Diario* te rahó, en lo concepte de que cas d' esser punible la seva negativa á rectificar aquesta responsabilitat s' ha de fer efectiva pels medis y pels procediments marcats per la lley d' impremta. Ferho governativament opinem que no procedeix, més que més quan lo Governador pot apareixer en l' assumpto pare y padri. Si á Madrid llegissen la premsa de provincies ó 's fixessin á lo que en les provincies passa, preguntariem als Srs. de la Asociación de la Premsa, de la quina tenim entés era Secretari lo nostre actual Governador, que n' opina d' aquestos espediits procediments, fins en lo cas de resultar aplicats á un trist diari de provincies: que si 's tractés d' algun de la Vila y Cort, estém convensuts que ni 'l Sr. Soldevilla, ni cap altre del seus companys d' Associació s' haurian atrevit á practicarlos, ni tindrian prou temps disponible ni prou paper á omplir pera censurarlos.

—Se 'ns assegura que 'l Julje de Sta. Coloma de Farnés no ha trobat suficients los motius alegats en la denuncia que se li havia presentat contra alguns individus de l' Ajuntament de Blanes, pera declararlos processats. Continuarán, donchs, aquestos en sos càrrechs, si per los interessats en traurels no 's troba algun altre pretext, ó si nos busca manera de trobar una autoritat judicial més descendente, que de tot se donan casos en la vinya del senyor.

—Lo periódich de Barcelona *Las Noticias* corresponent á dimecres passat, ab lo titol de *Documento Curioso* inserta una carta dirigida al Sr. Puigcerver en queixa dels abusos y disbarats que passen en una provincia que no anomena patrocinats per los que 's diuhen los protegits del Exm. Sr. Ministre d' Hisenda. Per si acás la carta se referís á la nostre provincia, recomanem la seva lectura al Sr. Puigcerver, al Sr. Soldevilla y fins á les autoritats judiciales que del seu contingut potser son les que quedan en més mal puesto. Si no s' hi refereix, no hi ha res dit.

—Hem rebut de nostres bons amichs y companys de causa D. Mariano Serra y D. Bonaventura Guimbau una invitació pera concurrer á la reunió de Catalanistes que tindrà lloch á Canet de Mar, demá diumenge pera fundar la Associació comarcal de *La Costa de Llevant*. Agrahim de tot cor la invitació y 'ns associem á tot quan se fassi y resolgui, y desitjem á la nova associació catalanista que pugui veure prompte, gracias á la cooperació de tots, lo triomf dels nostres ideals.

—Copiem:

«Los lectores del *Diario de Zaragoza* coneixen los telegramas ab que 'l gobernador de Terol pretendia arrencar la dimissió al alcalde d' Alcañiz D. Francisco Salés porque aixís convenia á la política del senyor Comas, diputat *cunero* per aquell districte.

La enérgica actitud del Alcalde d' Alcañiz va excitar la so-

berbia del governador de Terol, que en aquets darrers dies gué las disposicions següents:

Primer. Ordená al Juljat d' Arcañiz que cada dia forense reconegué al Alcalde D. Francisco Salés, que era malalt.

Segon. Doná al gefe de la guardia civil instruccions que quals la casa del Sr. Salés estava vigilada per la guardia (¡quin sarcasme!) ab ordres terminants de conduhir á Terol, com á un criminal, á aquell Alcalde, si intentava sortir de casa seva.

Tercer. Enviá un delegat encarregat d' inspeccionar la administració municipal, segons l' ofici que 'l delegat duya.

Lo delegat arribá á Alcañiz sense que ningú sapigués nada; celebrá una conferencia ab lo senyor Salés y convocá l' Ajuntament á sessió extraordinaria, y en ella, á pesar de que atribucions legals se limitavan á inspeccionar la Administració municipal, manifestá poch més ó menos lo següent:

«Jo se que Alcañiz no te deute municipal, cubreix ab sobra bit las atencions del seu pressupost, paga als mestres, y en ditions fins ha fet anticipos de contingent provincial á la Diputación de Terol, pero porto ordre de que dimitexini, y, sino dimiteixen, serán processats.»

La indignació que á Alcañiz regna prengué gran incremento quan circulá la noticia de que 'ls regidors havian dimitit.

Expontáneament nasqué la idea de celebrar una manifestación y organizada en pocas horas, se celebrá ab un ordre y entusiasmo que mereixen lo més noble aplauso.

A dos quarts de dotze hi havia en la Plassa de la Constitució més de duas mil ánimas. Ab elocuencia severa y enérgica, Geroni Blasco, notable juriconsult, esplicá 'l sentit y finalitat de la manifestació que s' anava á realisar.

Grans viscas aculliren las darreras paraulas del Sr. Blasco y la manifestació sortí recorrent los principals carrers d' Alcañiz tornant á la Plassa de la Constitució, ahont los Srs. D. Sureda, Contel (republicá) y D. Basili Aguilar (carli) pronunciaren discursos y molt elocuentes discursos.

La manifestació ha sigut importantíssima, porque tot ab sense diferencia de filiació política, hi ha assistit, protestant contra la iniquitat que ab aquell suferit poble 's tracta de cometre.

Per lo vist, *en todas partes cuecen habas*, y allí ab cacich no s' anomena Roure, s' anomena Comas. Los que 's quehen lo mateix per tot son los Governadors, y la que 's la mateixa per tot, mani qui mani, es la política dels partits madrilenys: tot axó se fa per rahó de les eleccions que no li sembla al Sr. Blasco, que seria més senzill y menos compromés pels polars panyols, nombrar als diputats de Rals Ordre? Y tant que deu va treballar lo Sr. Castelar pera conseguir que Espanya ab conquistes democrátiques fos lo país més lliberal de la Peninsula. Lo pitjor es, que encara hi ha tontos que s' ho creuhen.

—Ha sigut estrenat á Paris lo drama d' En Guimerá *La rra Baixa*, havent obtingut un éxit brillant.

—S' ha constituhit á Vilassar de Mar una agrupación regionalista, en la quina hi figuran personas de gran ascendencia y població. Lo primer acte de la nova societat ha sigut adherirse á la «Unió Catalanista.»

Lo mateix acort ha prés, tant bon constituhit definitivament lo «Foment Regionalista» de Berga.

A una y altre enviem lo testimoni de la nostra germanor.

—Lo Missatge que el Comité Regionalista de Santiago de Compostela als Poders Públics demanant la autonomia pera Galicia, se cumplint, segons diu la *Revista Gallega*, de gran número de firmas respectables molts per le seva qualitat y procedents de los estaments socials. Entre 'ls periódichs adherits s' hi conta per primer terme *El Telegrama* y *El Noroeste*.

—Ha produhit deplorable efecte y gran intranquilidat entre numerosíssims tenedors de paper de la Companyia del ferrocarril de Tarragona, Barcelona y Fransa, l' acort prés en la Junta general celebrada per dita societat, seguit immediatament la suspensió de pagos de la mateixa. Es una desgracia lo que passa en nostra país fins ab las empresas que semblan més arribadas y de productes menos discutibles, que al cap d' avall se quebran en perjudici dels tenedors petits y de bona fé salvats del naufragi quasi sempre 'ls qui més ó menos las mangonejan.

—Torna á produhir divergencies entre nostres regidors l' assumpto de la subasta de la iluminació eléctrica á Gerona. Sembla que al moment que s' havia de donar compte d' una proposició sobre l' assumpto firmada per la gran majoria dels concejals, l' alcalde tingué á bé axecar la sessió. En la referida proposició demanava que's fes cas omís, en lo plech de condicions pera la subasta, dels crédits que la Casa Planas tingui ó pugui tenir en l' Ajuntament. Per lo vist, tot l' empenyo deu consistir en no lucrar lo servey que s' ha de traure á subasta ab los crédits de aquella casa te contra l' Ajuntament; lo qual en nostre concey no pot portar més que dos resultats: ó fer impossible que ningú que no sia la Casa Planas se quedi ab aquest servey, ó continuar las cosas com ara, no fentse la subasta y prestant lo servey per administració y sense cap formalitat la Casa Planas. Lo perjudici en últim terme es pera la Ciutat y per l' Ajuntament: las ventajitas prou que 's veu qui las toca.

—Ha mort á Llagostera don Juan Espuñez, jefe de Fomento que fou de aquesta provincia y pare de nostrea mich don Joan Espuñez. Acompanyem á sa familia en lo sentiment.

—Hem rebut lo primer número del setmanari satíric *L' Oca* que 's publica á Barcelona.

—Se diu que per la canonja vacant per traslado del Sr. Camba, serà nomenat lo Dr. Mundet, catedràtic de aquest Seminari. Celebrarem que 's confirmi 'l rumor.

—S' ha posat ja a la venda en las llibrerias d'aquesta ciutat la novela *L' Esquirol*, de nostre estimat company D. Joseph Morató y Grau.

SECCIÓ LITERARIA

Mistral y 'l seu últim poema

(Continuació)

Y Una d' aquelles nits de calorada que fins vos aufigau sota cuberta, se va aixecá, y en camisa, á la lluna, va sortir á pendre 'l fresch un poch á fora. La lluna on tot son plé se la mirava petiteta, baixant á la ribera á peu descals, en lo profund silenci de la natura inmensa y dormidora, deixant sentir lo ronch seguit del Rose. En l' herba clarificavan las lluernas; los rossinyols al lluny.. á la perduda, se responian, pe 'ls anbs, amorosos; y 'l xarroteig de l' aygua corredora se sentia riallé. La minyoneta á terra deixa caure sa camisa, y dins del Rose, ardenta y perucosa, poch á poquet se fica ab mans creuadas sobre sos pits de verge que tremolan. De fret á la primera esgarriñana se queda un poch parada y sospirosa; y llavors gira 's ulls, mitj conmoguda, tot al voltant dins la negror llunyana, hont sempre 's figurava qu' entre 'ls arbres algú se l' espiava tota núa. Després dins la corrent de l' aygua flonja se ficava un poch més, iluminada per los raigs de la lluna que li besan son fi clatell, la seva carn ambrina sos braços mulsudets y ancas rodonas y aquells pitets fermes y armoniosos, acurucats com un parell de tórtras en l' esparpall de sa gran cabellera. Lo més petit soroll, un peix que á fora de l' aygua bot pera cassá una mosca, l' embuteijá d' un xucladó que bufa, un rat-perat que xiscla així que passa, per un tabá una fulla sacudida, li viravan lo cor sobresaltada.

LIII.

Y s' esfonsava. Mes al sentís vestida, fins al cós y més alt que la cintura, pel mantell ufanós de la riuada, pense sols en lo goig de tot son esser anegat y confós en lo gran Rose. Sota sos peus l' arena era tan dolça! Una humitat, una fresc tebiosa d' un amorós encant la rodeijava. A ran de pell, á fió d' encarnadura, infantilment, los cargolins de l' ona li feyan mil petons y pessigoyas, tot murmurantli dolsas parauletas que li davan espasmes de platxeri.

Al arribar aquí la visió del Drach, de l' aygua sensualisadora prenent formas humanas, del enamorado hermós é incompreensible, se produheix tota sola; y ellá, l' Anglora, 'n queda per sempre més sa esclava.

Estima y compadeix lo bon amor que li porta un proubé de barca. Pobre xicot! Aquell, si l' agafés en un regolf de l' aygua se 'l xuclaria.

Del Nort li ve lo que ella busca y espera tranquila. Fa com los cisnes que fugen de la ribera tan boyrosa y se 'n baixan cap als clars de Vacarés. Es un príncep, lo fill més gran del rey d' Holanda, que vol veure la serra gloriosa dels seus avis, los d' Orange; y va buscant pel mon lo naixement, l' esclat y 'l rastre de la Náyade antiga, la flor, d' amor y vida, d' eterna joventut, sofida de l' aygua.

Y 's troban, y s' endevinan, se regoneixen desseguida 'l príncep Guillelm y l' Anglora, á bordo d' una d' aquelles rangleras de barcas que carrejavan la gent y 'ls fruyts de la Provensa, fen del Rose un formiguer de vida. Y la fascinada acaba de fascina á n' ell ab la candidés, l' ardor y 'l resplandor de la seva ànim novella.

Los mariners d' aquelles barcas, rassa d' homes alegres y braus, tots la cobejan á l' Anglora, encara que 'ls sembla, com diuen del mateix príncep, una mica tocada de follia. Es la filla d' un dels seus, que 'ls guia pel pas difícil del Malatrà. Forma part també d' aquella gran familia que viuben del Rose y á sobre 'l Rose, encariayats y ab la ilusió de la seva ribera. Lo príncep també 'ls encanta fent vida de camarada ab ells, ajudantlos en sos travalls; que aixís vol recuperar la seva terra, arribant al cor del seu poble, participant ab la seva ànima. Y tots plegats segueixen avall, contemplant y disfrutant lo paisatge y 'l cel de la Provensa; la boyra espessa de la matinada, aquelles mijdiadas tant calmosas, una posta de sol assombrosa sobre la ciutat dels Papas, Avinyó, «la vila campanera»; y després d' aixó, riu avall, ab un horitzó sens fi.

La Caburla, que fa una tira de set barcas, ha sortit de Lyó y va a la fira de Bellecayre. Allí s' acaba de consumir l' encantament mútu del Príncipe y l' Anglora, corrent perduts y alegres entre 'l burgit y la bellugallissa de tanta gent; y allí, avans d' emprendre la tornada, los convida Guillelm á tots los de las barcas á fer la *Ruanada*, la festa del Rose, que serà la darrera.

Aquell barquejar s' acaba, apuella rassa d' homes fotta y hermosa, que 's cria amunt de la Provensa, allí ahont s' aixaca 'l Vent-terral, y 'l Mistral los canta quan van á desapeixer, prescs ja de la inquietud del algo que se 'ls ha d' emportar. Se parla d' uns barcos de foch que pujarán y baixarán sols pel mitj de l' aygua, sense estirarlos de la ribera.—Aixó nó pot ser, diu lo Patró Apiá: qué seria de nosaltres, que de la vida de tota aqueixa ribera.

(Seguirá)

Lo senyor Benet

Vostés no 'l coneixen? Un senyor alt, prim, esgalixat, que parla ab grans crits y es bastant amable... Lo senyor Benet es solter y la seva *deria*, á pesar de sos cinquanta anys, es estar entre gent jove: diu que aixó 'l reviscola y jo crech que 's veritat. Ara s' ha posat al cap de posar una societat recreativa per nosaltres, després de la *terrabastallada* qu' hi va haver al ball l' altre dia: gran bellugadissa, grans crits uns quants punys closos, pero la cosa no passá més enllá, lo senyor Benet aixecant sos llarchs brassos enlyre, semblava dominar lo tumulto y ab grans crits exclamava: *que cese la contienda*... Quan aquesta 's calmá per sí meteixa, lo senyor Benet comensá, verdaderament indignat, á predicar la separació: ns *expelá* un gran discurs sobre la moral y la bona criansa y després de fer constar qu' ell havia assistit als mellors circols de Madrid, Roma, Paris y Berlin, ens féu notar la conveniencia d' abandonar lo ball públich y constituhir, com ja he dit, una societat *á nostra altura*, en la que ell, lo senyor Benet, exerciria las funcions de president... Figúrinse quin entusiasme tots nosaltres: la paraula mágica del senyor Benet nos inflamá de veras, y després d' haver acabat nos digué avans de disóldrems que tindriam las reunions á ca 'l Calandria... 'L Calandria quasi no ho volia, pero convensut per nosaltres posá la seva botiga á nostre disposició, acordant per unanimitat que 'ns reuniriam aquella mateixa nit.

II

Lo senyor Benet al reunirnos nos exposá la conveniencia de donar un nom ben adequat á la societat qu' anavam á formar. *El siempre verde pensil* deya ell qu' era lo nom més apropiat; pero aixó de *verde*... Perque *verde pensil*?... Lo senyor Benet nos ho explicá: era per excitar la curiositat de las noyas románticas. Dilucidat aquest punt importantíssim, nos va llegir un reglament quins articles eran tots molt severs: naturalment, que recomanava lo bon tono, y alló de la comissió d' obsequis que 'l Calandria no entenía y que 's feu explicar tres vegadas ab gran admiració de tots... Pero ¿y el local?... Aquest era lo punt més peliagut: lo senyor Benet se gratá 'l nas y comensá á preguntarnos ahont ne trobariam; ja era ben fort aixó; jo 'm vaig recordar que donya Adelaida, una senyorassa molt rica per quina havia suspirat lo senyor Benet feya molt temps, tenia una gran casassa de la qu'ella no 'n feya res perque vivia á Barcelona... Si vosté l' hi escrivia senyor Benet?... férem tots á una; ell va fer que sí ab lo cap, prés encara de gran emoció, y 'ns en anarem al lliit tots plens d' esperansa.

III

Alló va marxar rapidament: lo sí de donya Adelaida va decidirho tot; teniam una gran casa, teniam mobles, teniam biblioteca y fins tractavam d' adquirir un piano: lo senyor Benet tot lo dia estava en lo local perque s'esperava lo dia de la inauguració...

Lo gran dia, com deya 'l senyor Benet, y tots allá á remenar los llibres, á probar las cadiras, á ensajarnos, perque lo senyor Benet volia que 'ns ensajessim.—Vosté Xirinachs, vosté queda encarregat del discurs de fondo, jo taré 'l de gracias; com á individus de la comissió d' obsequis quedan nomenats... si... quedan nomenats los senyors Quatre Casas y Tocavents; *prenda* indispensable 'l *jaquet*... de las invitacions queda encarregat En Rovira, y sobre tot molta atenció qu' ab aquest acte se tracta de realisar la fama de 'n Plegamans... Lo Calandria protestá desseguida;

—Y jo, que no soch res senyor Benet?

—Vosté, vosté... Lo senyor Benet se quedá ab la boca oberta sense saber que fer del Calandria; lo volia fer porter, *quim lujo*, pero ja es ben cert qu' aquest protestaria: no trovant rés se va disoldre la reunió ab gran desespero del Calandria que veyá qu' ab ell quasi no s' hi contava: amenassá ferne una de *sonada*, mentre que 'l senyor Benet deya ab un *ayre* imperturbable:—A mi no m' importan las *dissidencias*.

IV

Ja som á la gran diada: las vuyt tocan al cloquer de la vila quan lo senyor Benet *penetra* en lo saló: tothom s' aixeca, se senta y nosaltres fem lo mateix, mentras en Xirinachs ras y curt cumensa lo *fondo* del discurs: aixó de la conveniencia dels circols, per reunirse s' ha tractat una pila de vegadas y ell se n' ha sortit bastant bé: bueno, tothom espera al senyor Benet, ¿que dirá nostre home?... Las noyas s' aixecan de puntetas per véurel, las mamás estiran lo coll tant com poden, los homes imperturbables se

refilan lo bigoti esperant la importancia de la cosa: ja som al precís moment en que 'l senyor Benet, s' aixeca comensant lo seu exordi per los *albores de la Edad Media*: tothom se repren lo respirar, pero ¡ay! que serà un discurs kilométrich: tothom ho comensa á veure aixís: los uns comensan á estornudar, á mouers, las donas comensan á impacientarse, y encara diu que no hem arribat al mitj: lo senyor Benet continua ab la seva, més entusiasista que may, quan de sopte 'l Calandria executa la *revenge*: un gran crit esfereheix la sala yaquí tenen una confusió espantosa: donas desmayadas per aquí, cadiras caygudas per allá, serias disputas, mentres lo senyor Benet continua ab lo paper als dits y per més cops de campana que dongués may alló s' acabava; várem haver de *despejar* lo local y s' acabá la festa sense ni tan sols comensar lo ball: lo senyor Benet ab lo barret fins á las orelles y ben abrigat arribá fins á casa sense esser vist de ningú...

V

Antes fenecida que nacida... Aixís s' expresava lo senyor Benet en lo colmo de l' indignació: l' escandol del ball públich s' havia repetit en pitjor condicions encara; estava vist que no hi havia res á fer, res... ¡oh! y l' faltarli al respecte perque quasi estava segur de qu' era 'l Calandria, á n' ell... á n' ell... si, tot Plegamans n' estava indignat... si...

—Pero home de Deu, l' hi deya un, qui diantre 'l fa comensar pe 'ls albores de la Edad Media, si 'ls discursos de gracias son petits, si...

Deixim estar, féu ell vermell d' ira, si jo ja sabia lo que 'm feya, vosté no m' ha de donar lliasons á n' á mi.

May haviam vist al senyor Benet virat aixís: es ben cert que si agafa 'l Calandria per la pell, l' escanya... nosaltres no li varem pas dir lo *gran pas* donat per lo Calandria, bastant, irrespectuos per cert; quasi 's volia retraure de nosaltres, pero l' *atracció* l' entenia... Lo que sí que varem lograr després del fracás, qu' escribis á donya Adelaida perque 'ns quedessim el local, y ell encara emocionat ho torná á fer per veure si ab l' escalf d' aquellas cartas lo cor de la rica viuda s' entenia.

Francisco Bosch y Armet

CENTRE CATALANISTA DE GERONA

Y SA COMARCA

Avis als socis

Se convoca al socis pera la Junta general ordinaria de segona convocatoria que, en cumpliment de lo disposat pels Estatuts, se celebrará diumenge dia dos de Janer, á fi de procedir á la renovació de cárrechs de la Junta Directiva.

P. A. de la J.

Lo Secretari,

Joan Viñas

SECCIÓ COMERCIAL.

Mercat de Gerona del día 1 de Janer

Especies.	Mesures.	Pesettes
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	18'00
Mestall.	»	19'50
Ordi.	»	95'
Segol.	»	00'
Civada.	»	9'
Besses.	»	14'
Mill.	»	16'00
Panis.	»	9'
Blat de more.	»	15'00
Llobins.	»	9'
Fabes.	»	14'00
Fabó.	»	14'00
Fassols.	»	25'
Monjetes.	»	21'75
Ous.	Dotzena.	1'50

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Dissapte, 1.—X La Circumcisió del Senyor.
Diumenge, 2.—S. Sirió.
Dilluns, 3.—S. Daniél.
Dimars, 4.—Tito b.
Dimecres, 5.—S. Telesforo p.
Dijous, 6.—La Adoració dels Sants Reys.
Divendres, 7.—St. Ramón.
Disapte 8.—S. Teófilo diac.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en la Iglesia de las Beatas

Establiment tipogràfic de Manel Llach.

Ferreria Vella 5.—Gerona

SECCIO D' ANUNCIS

SORTIDAS DELS TRENES

LÍNEA DE TARRAGONA Á BARCELONA Y FRANSA

De Gerona á Barcelona			De Gerona á Port-Bou		
	Mati	Tarde		Mati	Tarde
Correu.	6'48		Omnibus.	8'39	
Cárrega.	10'37		Cárrega.		12'43
Omnibus.		3	Mixte.		5'40
Rápít.		5'09	Correu.		7'35

Los trens correus y ómnibus portan cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª, el de cárrega de 2.ª y el rápít de 1.ª y 2.^a

Lo tren ómnibus porta cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª el de cárrega y mixte de 2.ª y 3.ª y el correu de 1.ª y 2.^a

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS Á GERONA

De Gerona á San Feliu			De San Feliu á Gerona		
	Mati	Tarde		Mati	Tarde
Tren de banyistes (Juriol y Agost).	5'09		Correu.	4'32	
Correu.	8'54		Mixte.	7'30	
Mixte.	11'44		Correu.		12'44
Mixte.		3'22	Mixte.		2'50
Correu.		5'35	Tren de banyistas (Juriol y Agost).		5'40

Tots los trens portan cotxes de 1.ª y 2.ª classe.

LÍNEA DE OLOT Á GERONA

De Salt (Gerona) á Amer			De Amer á Salt (Gerona)		
Núm.	Mati	Tarde	Núm.	Mati	Tarde
Núm. 2.	9'40		Núm. 1.	7'40	
Núm. 4.		3	Núm. 3.		1
Núm. 6.		6	Núm. 5.		4'30

Tots los trens portan cotxes per ara de 2.ª y 3.ª classes

ORDINACIONS

Pera Banyolas á las 9 y 11 mati (correu) y á las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y casa Jendreta)

Pera Cassá de la Selva cada mitja hora (Pont de Pedra)

Pera Olot á las 11 mati (correu) y á las 6 de la tarde. (Fonda del Centre)

Pera La Bisbal á la 1 de la tarde. (Hostal de la Rossa voltas d' en Rosés)

Pera Anglés, La Sellera y Amer á las 10 mati (correu) Hosta de Miquel Boix. (Plassa del Gra)

Pera Salt tot lo mati fins á las 6 de la tarde. (Pont de Pedra)

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU
DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA"

NOTA

Redacció y Administració. Cort-Real, úmn. 7, 1

PREUS DE SUSCRIPCIO.

Gerona.	1 pesseta trimestre	Estranger.	1'50 pessetas trimestre
Fora.	1'25 id.	Un número sol.	0'10 id.

LA PREVISIÓ ESPANYOLA

Companyia de segurs contra incendis á prima fixa

Fundada l'any 1883

Capital: 2.000.000 de Pessetas

DOMICILI SOCIAL: ORFILA, 9. SEVILLA

Sub-direcció Regional: Plassa del Carril, 6, 2.^{on} Gerona

Sub-director Regional: D. ANGEL TREMOLS Y PELL

Sinestres pagats: Rs. 3.524.286'92

CORREUS

ENTRADAS

Madrid.	8'48	mati.
Barcelona.	8'48	m.
França.	7'00	m. y 3'19 tarde
Puigcerdá y Ripoll.	5'30	m.
Olot y sa línea.	5'30	
Sant Feliu de Guixols.	7'00	m. y 6 tarde
Amer y sa línea.	6'30	m.
Sant Aniol y sa línea.	7'00	m.
Estanyol y sa línea.	7'00	m.

SORTIDAS

3'49	tarde
7'00	mati
8'48	m. y 8'00 nit.
11'00	m.
11'00	m.
9'00	m. y 6'00 tarde
10'00	m.
10'00	m.
10'00	m.

BANH VITALICI DE ESPANYA

LA PREVISIÓ

BANCH VITALICI DE CATALUNYA
Companyias de segurs sobre la vida reunidas
Carrer Ample, núm. 64
BARCELONA

CAPITAL SOCIAL

15.000,000 DE PESSETES

Reservas en 31 Desembre de 1896. 9.235,908'05 pessetes
Capitals assegurats desde la fundació
de las C. as fins al 30 Juny 1897. 195.906,957'44 »
Pagat per sinistres, pólissas vensudas
y altres comptes fins igual data. 12.691,707'02 »

Delegat general en la Provincia

Joseph Coderch y Bacó

Representant en la Capital

Anicet Palahi

Agents en la mateixa

Toribi Corominas.—Narcis Boadas

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Ayguia Minóxima vegetal pera teuyir lo cabell. No te val en lo mon, perquè á més de sos efectes marevellosos, no tanca ni perjudica la pell en lo més mínim.
Aquest assombrós y sorprent específich se usa en dita perruqueria.

5, CARRER DE L' ARGENTERIA 5.—ENTRESOL.

GERONA

Son tinturas superiors
las que en Máximo fabrica:
tenyintse ab elles, senyors
un vell, troba sense esforços
dona jove, guapa y rica.

TINTURA ABISSINIA INSTANTANEA